

Україна у фокусі

16 – 22 грудня

2013 року

ЗМІСТ

***I. Огляд політичних подій
за тиждень 3***

II. Аналітична довідка.....6

Міжнародна політика.

***Домовленості Януковича–Путіна:
відстрочка колапсу?.....6***

I. Огляд політичних подій за тиждень

16
грудня

На довиборах у Верховну Раду, які відбулися у 5 округах 15 грудня, опозиція виграла тільки в одному. Такі офіційні дані ЦВК. В опозиції заявили, що не визнаватимуть «скуплених» виборів і вимагатимуть відкриття кримінального провадження, перерахунку бюлетенів та проведення експертизи.

Повторні вибори до Верховної Ради відбулися спокійно, але з порушеннями. Про це заявили представники делегації Парламентської асамблеї Ради Європи. Вони вказали на факти зловживання адміністративним ресурсом та значну кількість так званих «технічних кандидатів». У ПАРЕ вважають, що такі явища не сприяють довірі людей до виборчого процесу.

Секретар Ради національної безпеки і оборони України Андрій Клюєв сам прибув до слідчого управління ГПУ. Свій прихід він пояснив бажанням надати свідчення у справі щодо подій на Майдані Незалежності. Андрій Клюєв вважає звинувачення на свою адресу щодо причетності до розгону Євромайдану спланованою провокацією.

17
грудня

У Москві підписали російсько-українські угоди щодо торгівлі і газу. Результатом домовленостей Володимира Путіна та Віктора Януковича стали 15 млрд дол. кредиту для України, на третину дешевший (за новою ціною 268 дол. проти нинішньої у понад 400 дол.). Позику Україні нададуть у вигляді купівлі українських цінних паперів. Президент Росії заявив, що питання вступу України до Митного союзу під час засідання міжурядової комісії не порушували.

Верховний представник ЄС з питань зовнішньої політики і політики безпеки, віце-президент Єврокомісії Кетрін Ештон повідомила, що домовленості Києва і Москви не завадять підписанню Угоди про асоціацію з Євросоюзом. Ештон наголосила, що Євросоюз як і раніше готовий підписати Угоду про асоціацію, як тільки Україна буде готова.

Секретар Ради національної безпеки і оборони України Андрій Клюєв не причетний до подій на Майдані Незалежності в Києві в ніч на 30 листопада. Про це повідомила прес-служба Генеральної прокуратури

18
грудня

У разі виконання домовленостей Януковича і Путіна, Україна втратить усе. Про це заявила Юлія Тимошенко в інтерв'ю німецькому виданню «Штерн». За її словами, якщо Янукович прийме політичні подарунки від Путіна, то Україна знову потрапить на гачок Росії, адже та вимагатиме заплатити за економічну допомогу підкоренням. Опозиціонерка наголосила, що це може стати початком кінця незалежності України і закликала Європу припинити

переговори з Віктором Януковичем, а також запровадити проти нього та його команди санкції.

Угода про асоціацію не повинна ставити Київ у ситуацію вибору між Москвою та Брюсселем. Про це заявив комісар ЄС з питань розширення та європейської політики сусідства Штефан Фюле. За його словами, Європа завжди наполягала на необхідності збереження традиційних відносин між Україною та Росією, і якщо переговори у Москві нормалізували взаємовигідну торгівлю, а домовленості Януковича з Путіним узгоджуються з текстом угоди про асоціацію з Європою, тоді такий розвиток подій можна лише вітати.

19
грудня

Асоціація України з Євросоюзом не суперечить відносинам з Росією та Євразійським економічним союзом. У цьому переконаний Президент Віктор Янукович, про що він сказав під час інтерв'ю вітчизняним журналістам. За його словами, пауза, зроблена у відносинах з ЄС, потрібна для того, щоб обговорити умови створення зони вільної торгівлі з Євросоюзом. Крім того, Віктор Янукович висловив своє незадоволення підтримкою закордонних гостей Майдану, заявив, що чекає звіту генерального прокурора про кривавий розгін Майдану, але гучних відставок не обіцяв.

Верховна Рада ухвалила закон про усунення негативних наслідків та недопущення переслідування і покарання осіб щодо подій, які мали місце під час проведення масових акцій протесту. Законопроектом пропонується звільнити від відповідальності людей, які були учасниками акцій протесту і масових заходів у період з 21 листопада 2013 року і до дня набрання чинності цього закону. При цьому «нові кримінальні провадження щодо вчинення адміністративних правопорушень не можуть бути відкриті з приводу подій, пов'язаних з даними акціями протесту та масовими заходами».

У парламенті відбулася презентація проекту закону про Державний бюджет України на 2014 рік. В цілому обсяг його становитиме понад 500 мільярдів гривень, дефіцит бюджету – 3,6% ВВП, видатки плануються в 560 мільярдів гривень, а державний борг на кінець 2014 року – у 35% ВВП. Уряд вважає цей показник безпечним для країни.

Лідери опозиції заявили, що не мають наміру голосувати за державний бюджет на наступний рік, називаючи його неприйнятним. Зокрема в опозиції заявляють, що новий проект Державного бюджету посилює тиск на малих підприємців, збільшує фінансування силових відомств та в порушення законодавства урізає низку соціальних виплат. Депутати опозиційних фракцій вимагають зробити наступний тиждень у парламенті сесійним, щоб належно обговорити проект бюджету.

Російський міністр закордонних справ Сергій Лавров заявив, що московські угоди поставили крапку на переговорах України з

Євросоюзом. Лавров звинуватив, зокрема, Сполучені Штати у втручаннях в українські справи. Водночас у Кремлі не вбачають втручання Путіна, коли він радить Україні зв'язатися з Москвою своїми військовими та зовнішньополітичними планами.

20
грудня

У Верховній Раді заслухали звіт генерального прокурора України Віктора Пшонки щодо подій, які відбувалися на Майдані Незалежності. Зокрема, він визнав, що працівники спецпідрозділу «Беркут» «у відповідь на опір мітингувальників» частково перевищили застосування сили при розгоні акції на Майдані. Пшонка продемонстрував підбірку відео подій, однак жодного кадру побиття «Беркутом» людей у ній не було. Генпрокурор заявив, що відповідальність радикальних сил і тих правоохоронців, які перевищили свої повноваження, буде встановлено. А на пропозицію опозиції подати у відставку, відповів, що його долю має вирішити президент.

Віктор Пшонка повідомив, що СБУ відкрила кримінальне провадження проти кількох осіб за звинуваченням у спробі захоплення державної влади в країні. Крім того, генпрокурор інформував, що за фактом биття мітингувальників на Майдані Незалежності в ніч з 29 на 30 листопада пред'явлено звинувачення 4 особам, за фактом подій 29-30 листопада допитано за станом на 20 грудня більше 200 осіб, а загалом за фактами подій в Києві з 24 листопада по 11 грудня відкрито 40 кримінальних проваджень, зокрема відкрито кримінальне провадження за фактом скинення пам'ятника Володимирі Леніну.

Влада має намір під час свят «зачистити країну та арештувати 5 народних депутатів», незважаючи на їхні мандати. Про це в ефірі радіо «Свобода» заявила позафракційний народний депутат Інна Богословська. За її словами, це може статися під час свят, коли Майдан святкуватиме, парламент не працюватиме, а іноземні політики будуть у відпустках. Інна Богословська також закликала народних депутатів «не боятися, не піддаватися тиску, виходити з фракції Партії регіонів і голосувати за постанову Верховної Ради про повернення до Конституції 2004 року».

Спікер Верховної Ради Володимир Рибак заклав останнє у цьому році засідання парламенту. Наступного разу депутати зберуться 14 січня. У січні буде лише один пленарний тиждень, на якому парламентарії планують розглянути держбюджет на 2014 рік

21
грудня

І з фракції Партії регіонів у Верховній Раді хочуть вийти щонайменше 60 осіб, але їм погрожують. Про це в ефірі Радіо Свобода заявила позафракційний депутат Інна Богословська. Богословська закликала опозиційних лідерів, правозахисні організації і всіх, хто зацікавлений в демократії України, допомогти цим людям, які ухвалити рішення про вихід з фракції і створення нової проєвропейської більшості в Україні, отримати захист.

22
грудня

На Майдані Незалежності у Києві пройшло четверте Народне Віче під назвою «Мітинг нашої сили», яке ухвалило резолюцію про створення загальнонаціональної організації Народне об'єднання «Майдан», до якої можуть записатися «мільйони тих, хто був, є і ще буде на Майдані».

До складу ради Народного об'єднання «Майдан» увійшли політики, громадські діячі, журналісти, представники освітніх, літературних та мистецьких кіл. Учасники Народного віча вирішили, що список ради буде відкритим і може збільшуватись, а до складу Народного об'єднання можуть вступати як пересічні громадяни, так і цілі політичні партії та громадські організації. Основні політичні завдання об'єднання – відновлення політичного балансу в Україні та нова Конституція. Перед об'єднанням також постає завдання сформуванню плану змін для України – нові судова система та прокуратура, оновлена міліція, що буде підзвітна територіальній громаді.

II. Аналітична довідка

✓ Міжнародна політика

ДОМОВЛЕНОСТІ ЯНУКОВИЧА–ПУТІНА: ВІДСТРОЧКА КОЛАПСУ?

17 грудня в Москві відбулася зустріч Президентів України та Росії Віктора Януковича та Володимира Путіна. За її результатами російський глава держави повідомив про надання Україні комерційного кредиту розміром 15 млрд доларів шляхом викупу українських державних цінних паперів та зниження ціни російського газу до 268 доларів за тисячу кубометрів. За час, що минув, було оприлюднено лише додаток до договору між українським «Нафтогазом» і російським «Газпромом», тому про конкретну суть домовленостей наразі можна судити лише зі слів чиновників двох країн. Зокрема, незрозумілим лишилося те, що Росія планує отримати в обмін на фінансову допомогу Україні.

*Що міг пообіцяти Віктор Янукович
Володимиру Путіну в Москві?
Якими будуть наслідки домовленостей 17 грудня?*

Зустрічі двох Президентів 17 грудня передували досить тривожні очікування. Вони були зумовлені передусім браком інформації про предмет майбутніх домовленостей, адже українська сторона за звичкою відмовчувалася з цього приводу.

Тому, на відміну від саміту «Східного партнерства» ЄС у Вільнюсі 28–29 листопада, порядок денний і можливі документи до підпису якого були відомі заздалегідь, про зміст переговорів Януковича й Путіна пересічні

українці могли здогадуватися лише з неофіційних джерел інформації. Відповідно, ще до 17 грудня багато хто ставився до майбутніх домовленостей двох Президентів з великою часткою підозри. Події того дня лише підлили масла у вогонь: Президент Янукович відмовився виходити до преси після завершення перемовин, що лише посилювало побоювання щодо змісту формальної та неформальної частини угод.

Головні результати переговорів, озвучені Путіним, з одного боку, не стали великою несподіванкою – українські експерти вже досить довго говорили про можливість виділення кредиту та зниження ціни на газ. З іншого боку, скупість оприлюдненої інформації, знову ж таки, залишила багато білих плям. Питання передусім виникали з приводу того, що Путін планує отримати чи вже отримав від Януковича, адже цілком зрозуміло, що подібна фінансова підтримка України не могла відбутися без поступок іншої сторони. Однак якщо в разі кредитних траншів Міжнародного валютного фонду (МВФ) всі умови їх отримання відомі та зрозумілі, то умови отримання кредиту від Росії досі не оприлюднено. Це, у свою чергу, нашоє на думку, що такі умови надто неприємні для української влади, аби повідомляти їх суспільству.

Можна було би припустити, що Путін погодився допомогти Януковичу за відмову останнього підписувати Угоду про асоціацію з ЄС. Однак, зважаючи на жорстку зовнішню політику Росії останнім часом, це навряд чи можна вважати вичерпним поясненням: офіційна

зміна курсу України вже відбулася, і дуже мало ймовірно, що російський Президент погодився б надати фінансову допомогу Україні з простого відчуття «вдячності». Іншою частиною поступок України, натомість, могла стати згода – в тій чи іншій формі – на майбутнє приєднання до Митного союзу (МС). Однак і тут ситуація далеко не однозначна: Янукович навряд чи готовий повністю інтегруватися до цього об'єднання, побоюючись втрати статусу самостійного гравця, і цілком очевидно, що Путін це розуміє. Тому ймовірно, що російський Президент міг відсунути питання МС на другий план, а натомість зосередити свої вимоги до Януковича в більш конкретній площині.

Такі вимоги, наприклад, могли стосуватися передачі російському бізнесу контролю над важливими українськими підприємствами, зокрема державної форми власності. Іншим об'єктом зацікавленості росіян могла стати українська газотранспортна система. В будь-якому випадку існують цілком обґрунтовані побоювання, що кредит і знижка на газ були отримані в обмін на серйозне посилення економічної залежності України від Росії. Не виключено, що Росія вимагала й збільшення політичного впливу на процес прийняття рішень в Україні. В якій формі це може відбуватися – встановлення певного контролю над найвищими кадровими призначеннями чи активна участь у розробці державних політик – поки не ясно, але вірогідність подібних політичних поступок також досить висока. Зрозуміло, що в комплексі це може загрожувати суттєвим

обмеженням суверенітету української держави.

Іншим великим питанням є сам зміст домовленостей Януковича і Путіна. Перший компонент – зміна ціни на газ – дещо прояснився внаслідок оприлюднення додатку до договору між «Нафтогазом» і «Газпромом» і одразу ж дав підстави говорити про ілюзорність газової «знижки». Так, стало зрозуміло, що ціна на газ визначатиметься терміном на один квартал, а знижка діятиме лише в разі вчасного підписання додаткової угоди між двома енергетичними компаніями. Відповідно, «Газпром» де-факто залишив за собою можливість повертати стару ціну на газ за власним бажанням, адже жодних зобов'язань підписувати такі додаткові угоди він на себе не взяв. Тому дуже ймовірно, що ціна на газ прямо залежатиме від поступливості українського керівництва перед Росією. Загальну невтішну картину доповнила заява українського міністра енергетики Едуарда Ставицького, який повідомив про збільшення обсягів закупівлі російського газу в 2014 році. Результатом цього може стати те, що Україна платитиме за газ свого північного сусіда стільки, скільки й раніше, у той час як віртуальна знижка нівелюватиме будь-які стимули диверсифікувати шляхи поставок природного палива.

Не менше питань викликає й виділення кредиту обсягом 15 млрд доларів. По-перше, озвучена відсоткова ставка – 5% – вдвічі більша за ту, яку Україна отримала б у разі кредиту від МВФ. По-друге, згідно з оприлюдненою інформацією, кошти доведеться повертати вже через 2 роки (на відміну від 4-5 років у випадку МВФ), що в умовах падіння економіки ставить українську владу в особливо скрутне становище. По-третє, якщо спосіб використання коштів МВФ підлягав би суворому контролю, то російська сторона навряд чи сильно перейматиметься тим, чи українська влада використовуватиме їх на реформаторські потреби. Відповідно, існує велика ймовірність того, що ці кошти буде використано на тимчасове латання бюджетних дір і передвиборчі соціальні виплати, а також як нове джерело корупційних оборудок. У будь-якому разі, зважаючи на відсутність прозорих умов виділення коштів і контролю за способом їх використання, отриманий Україною кредит з великою вірогідністю стане засобом втримати ручний контроль над державними фінансами до наступних президентських виборів. Відтак перспективи нереформованої української економіки після того можуть стати просто катастрофічними.

Висновки

Таким чином, домовленості Віктора Януковича та Володимира Путіна 17 грудня вкотре продемонстрували абсолютно непрозорий характер відносин українського та російського керівництв. Втім, з наявної інформації все ж можна зробити певні невтішні для України висновки. Озвучена знижка на російський газ може виявитися дуже короткостроковою і перетворитися на важливий інструмент контролю Росії за поведінкою української влади, тоді як надання кредиту може зв'язати Україну невідомими поки зобов'язаннями і вилитися в інструмент відстрочки економічного колапсу до часу проведення президентських виборів 2015 року.

«Україна у фокусі» – щотижневий інформаційно-аналітичний бюлетень Фонду «Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва» (<http://dif.org.ua>).

Аналітики фонду «ДІ»:

Ірина Бекешкіна

Марія Золкіна

Юлія Ільчук

Олексій Сидорчук

Головний редактор випуску: Ірина Філіпчук
